

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

**Labklājības ministrijas kā par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” koordināciju
atbildīgās institūcijas**

analīzes kopsavilkums

**par Eiropas Savienības fondu ieguldījumu horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas”
ieviešanā 2014.-2020. gada plānošanas periodā**

par pārskata periodu no 01.01.2017. līdz 31.12.2018.

Rīga, 2019

Analīzes kopsavilkumā ir iekļauta informācija par pārskata periodā sasniegtajiem horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” (HP VI) rādītājiem, atsaucoties uz Partnerības līgumā (PL) noteiktajiem horizontālās politikas mērķiem (1. līdz 8. mērķis) tiem darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” (DP) specifiskajiem atbalsta mērķiem (SAM) un SAM pasākumiem, kuriem ir tieša vai netieša pozitīva ietekme uz HP VI un kuriem saskaņā ar Labklājības ministrijas (LM) metodiku¹ ir noteikti horizontālie rādītāji.

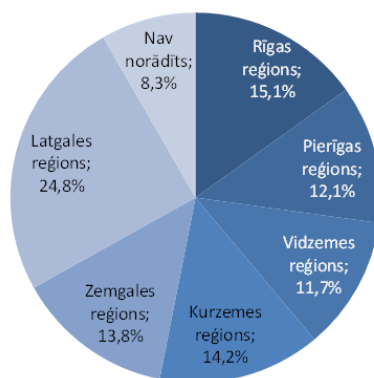
Analīzes veikšanai izmantoti Kohēzijas politikas vadības informācijas sistēmā (KP VIS) pieejamie un izvērtējumā² iegūtajiem datiem. Jāatzīmē, ka iegūtie dati nevar atspoguļot pilnu informāciju par pārskata periodā sasniegtajiem rādītājiem, jo saskaņā ar Ministru kabineta (MK) noteikumiem Nr. 77³, Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda (KF) projektiem informācija par sasniegtajiem HP VI rādītājiem iesniedzama ar projekta noslēguma maksājuma pieprasījumu. Informācijai par Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu dalībniekiem tika izmantoti KPVIS dati, kurus projektu īstenotāji iesniedz Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai (CFLA) vienu reizi gadā saskaņā ar maksājuma pieprasījuma E12 sadaļu. Tādējādi aplūkotie dati attiecas par ESF dalībniekiem attiecas uz laika posmu no projektu uzsākšanas līdz 2017. gada 31. decembrim atbilstoši tam apjomam, kādā tie ir iesniegti attiecīgajā veidlapā. Dati par sasniegtajiem HP VI rādītājiem tiek uzskaitīti no projekta uzsākšanas līdz pārskata perioda beigām. Detalizēta informācija par sasniegtajiem rādītājiem, to atbilstību PL noteiktajiem mērķiem un projektos veiktajām specifiskajām HPVI darbībām, lai veicinātu PL mērķu sasniegšanu ir apkopota 1.pielikumā. Analīzes 2.pielikumā ir apkopoti labās prakses piemēri.

Vispārējā informācija par ESF projektu dalībniekiem

Kopumā līdz 2017. gada 31. decembrim 169 ESF projektos piedalījušies 105 296 dalībnieki, no tiem 24,8% deklarēti Latgales reģionā, 15,1% ir deklarēti Rīgas reģionā, 12,1% – Pierīgas reģionā, 11,7% – Vidzemes reģionā, 14,2% – Kurzemes reģionā, 13,8% – Zemgales reģionā. 8,3% dalībnieku dzīvesvieta nav norādīta (1.attēls).

1.attēls

ESF projektu dalībnieki reģionālā griezumā

Aplūkojot datus SAM līmenī, visvairāk dalībnieku ir reģistrēti 7.1.1. SAM (*bezdarbnieku kvalifikācija un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam*) (35 459 dalībnieki), 7.2.1. SAM (*nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība*) (24 925 dalībnieki) un 9.2.4. SAM (*veselības*

¹ Labklājības ministrijas metodika horizontālā principa „vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas uzraudzībai 2014. - 2020.gada plānošanas periodā, pieejams: <http://sf.lm.gov.lv/lv/vienlidzigas-iespejas/2014-2020/metodika/>

² Vidusposma izvērtējums par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmi uz dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas novēršanu 2014.-2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā (Baltic Institute of Social Sciences; izstrādes laiks: 2018.g. septembris - 2019.g. marts), pieejams: https://www.esfondi.lv/upload/izvertejumi/biss_petijuma_zinojums_08_03_2019.pdf

³ 2015. gada 10.februāra MK noteikumi Nr. 77 “Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaudu veikšanas kārtība 2014.–2020.gada plānošanas periodā”

veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumu pieejamība) (18 745 dalībnieki) projektos. Lielais dalībnieku skaits noteiktos SAM projektos, salīdzinot ar citiem SAM, ir likumsakarīgs, jo iepriekš minētie 7.1.1., 7.2.1. SAM un 9.2.4. SAM ir orientēti uz plašu personu loku, kamēr citu SAM projektos mērķa grupas lielums jau sākotnēji ir ievērojami šaurāks un maksimālais dalībnieku skaits – ierobežots. Turklāt 7.1.1. SAM un 7.2.1. SAM projekti ir uzsākti 2014. un 2015. gadā, t.i., tie ir projekti, kuru īstenošana ir uzsākta agrāk par pārējiem ESF projektiem.

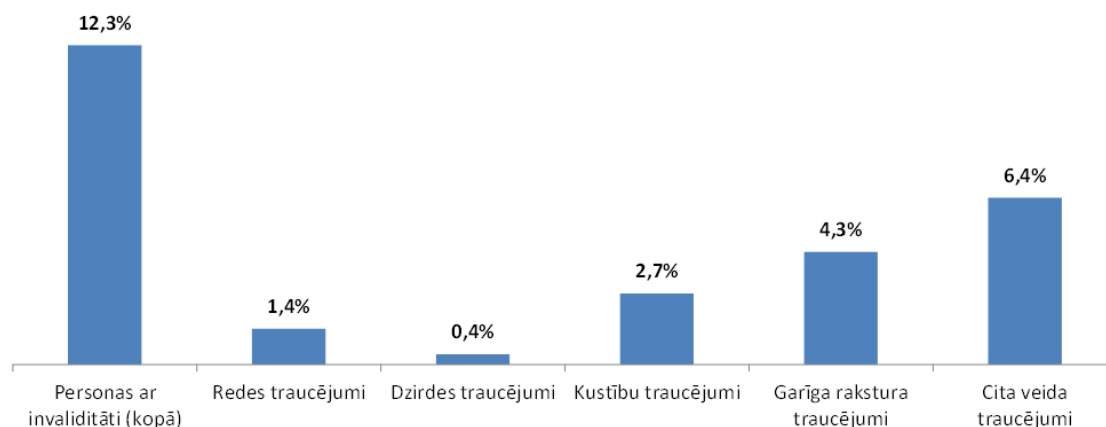
Datu analīze **dzimuma** griezumā rāda, ka 40,7% ESF projektu dalībnieki ir vīrieši un 59,3% – sievietes. Vīriešu un sieviešu proporcijas dažādu projektu dalībnieku vidū atšķiras, ko nosaka attiecīgā projekta mērķi un mērķa grupas (piemēram, aktivitātes vērstas uz mērķa grupām, kuras dalībnieku vidū dominē viens no dzimumiem). Kopumā svarīgi, lai dzimumu līdzsvars ir sasniegts to projektu īstenošanā, kuru aktivitātes vērstas uz plašām iedzīvotāju grupām. Var uzskatīt, ka tas ir sasniegts, piemēram, 7.1.1, 7.2.1., 8.5.1. un 9.1.1. SAM īstenošanā, t.i., nodarbinātības projektos un projektā, kas paredz profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu dalību darba vidē balstītās mācībās. Salīdzinot ar valsts iedzīvotāju vidējiem rādītājiem, sievietes ESF projektu dalībnieku vidū ir pārstāvētas nedaudz vairāk (vidēji valstī sieviešu īpatsvars – 54,1%, vīriešu - ir 45,9%)⁴.

Mērķa grupu dalībnieku profilu **vecuma** griezumā arī ietekmē SAM ietvaros īstenoto projektu mērķi. Piemēram, nodarbinātības un izglītības jomā (7.1.1., 7.2.1. un 9.1.1. SAM) īstenotajos projektos lielākā daļa dalībnieku ir vecumā no 15 līdz 59 gadiem – 82,7% no visa dalībnieku kopskaita. Bērni un jaunieši no 0 līdz 29 gadu vecumam veido 44%. Vismazāk dalībnieku ir vecumā virs 65 gadiem – 1,8% no visu dalībnieku kopskaita, galvenokārt 9.2.4. SAM (veselības veicināšanas pasākumi) projektos.

ESF īstenoto projektu dalībnieku vidū 12,3% (jeb 12940 personas) bija **personas ar invaliditāti**. 1,4% dalībnieku bija personas ar redzes traucējumiem, 0,4% – ar dzirdes traucējumiem, 2,7% – ar kustību traucējumiem, 4,3% – garīga rakstura traucējumiem un 6,4% – cita veida invaliditāti (2.attēls).

2.attēls

ESF projektu dalībnieki ar invaliditāti

Visbiežāk personas ar invaliditāti ir 9.1.4., 9.2.2., 9.1.1., 8.3.3., 7.1.1. un 9.1.2. SAM dalībnieku vidū, kas vērsti uz integrācijas darba tirgū veicināšanu vai to atbalstošām darbībām. ESF projektu dalībnieku ar invaliditāti dalījums dzimuma griezumā ir proporcionāls. Saskaņā ar VDEĀVK datiem 9,4% Latvijas iedzīvotāju ir personas ar invaliditāti. Tādējādi ESF projektu ietvaros atbalstīto personu ar invaliditāti īpatsvars ir augstāks nekā sabiedrībā kopumā. Šāds rezultāts ir likumsakarīgs, ņemot vērā, ka vairāku SAM ietvaros īpaša uzmanība tiek pievērsta personu ar invaliditāti nodarbinātības un sociālās iekļaušanas veicināšanai (piemēram, 9.1.1., 9.1.4., 9.2.2. SAM).

ESF dalībnieku vidū kopumā 21,9% (jeb 23 109) dalībnieku ir identificēti kā atbilstoši **migrantu, dalībnieku ar ārvalstu izcelsmi un etnisko minoritāšu grupai**, 0,4% (jeb 416) dalībnieki bijuši romu tautības. Datu analīze SAM un SAMP līmenī rāda, ka visbiežāk migrantu un minoritāšu dalībnieki piedalījušies 7.1.1. SAM

⁴ CSP dati

(bezdarbnieku kvalifikācija), 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) un 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū) projektos. 7.1.1. SAM piedalījušies 14 527 migrantu vai nacionālo minoritāšu grupai piederīgie, kas veidoja 41,0% no visiem dalībniekiem attiecīgā SAM dalībniekiem, 7.2.1. SAM piedalījušās 4 112 personas (16,5%) un 9.1.1. SAM – 4014 personas (44,4%). Romu tautības pārstāvji visbiežāk ir bijuši 7.1.1. un 9.1.1. SAM dalībnieki (attiecīgi 102 un 130 personas), kā arī 7.2.1. SAM dalībnieki – 85 personas. Visu šo SAM gadījumā finansējuma saņēmējs un atbilstošo datu uzkrājējs ir NVA, izmantojot informatīvo sistēmu BURVIS, kurā tiek fiksēta precīza informācija par katru dalībnieku. Tādējādi, sniedzot pārskatu KP VIS, dalībnieku atbilstība mērķa grupai notiek uz administratīvu datu pamata.

Atsevišķi jāatzīmē 9.1.4.4. SAM “Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)”, kur projekta viena no mērķa grupām ir patvēruma meklētāji. Laika periodā no 2016. gada 6. aprīļa līdz 2018. gada 31. decembrim tika reģistrētas 786 personas, kuras saņēma mentora pakalpojumu t.sk., 374 personām, kas uzņemtas Latvijā ES pārvietošanas programmas ietvaros. Pakalpojumu saņēmēju personu skaits ir tiešā veidā atkarīgs no ārējiem faktoriem, t.i., reālā pārvietoto personu skaita (2018. gadā ES pārvietošanas programmas ietvaros pārvietotas 7 personas⁵, kā arī personu, kurām piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss, skaita (2018. gadā 23 personām piešķirts bēgļa statuss un 24 personām alternatīvais statuss)⁶.

Kopsavilkums par HP VI rādītāju sasniegtajām vērtībām, atsaucoties uz PL noteiktajiem horizontālās politikas mērķiem

(1) Veicināt cilvēkresursu piesaisti zinātnei un motivāciju zinātniskajai darbībai neatkarīgi no dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, invaliditātes, u.c. faktoriem, tādējādi veicinot vienlīdzīgu iespēju ievērošanu pasākumu īstenošanā (PL HP 1. mērķis). Mērķa sasniegšanai ir noteikts atbilstošs rādītājs – “projektu skaits, kuros ESF/ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta dzimumu līdztiesības, invaliditātes, vecuma un etniskās piederības principu ievērošana (ja attiecināms)”. Rādītājs ir noteikts 21 projektā, galvenokārt 1.1.1.5. SAMP projektos – 20, kā arī 8.1.2. SAM – 1 projektā. KP VIS dati par šī rādītāja sasniegšanu nav pieejami, ņemot vērā, ka rādītājs var tikt sasniegts galvenokārt tikai pēc projekta noslēguma, proti līdz 2021. gadam. Mērķa sasniegšanai *starptautiskās sadarbības pētniecībā un inovācijās projektos* tiek īstenotas vispārīgas HP VI darbības, piemēram, projekta vadības un īstenošanas nodrošināšanai, nepieciešamības gadījumā, attiecīgajam darbiniekam tiks atbilstoši aprīkota darba vieta un pielāgotas informācijas tehnoloģijas; tiks piedāvāta alternatīva darba forma un elastīgs darba laiks; zinātniskā personāla piesaistē tiks nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas, neatkarīgi no dzimuma, vecuma, etniskās izcelsmes, invaliditātes u.c. faktoriem u.c. SAM ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI, projektu īstenošanā galvenokārt tiek piemērota noklusējuma pieeja attiecībā uz HP VI īstenošanu. Tiek pieņemts, ka projektos iesaistīto speciālistu kvalifikācija ietver zināšanas par HP VI aspektiem un izpausmēm, tāpēc tie nav atsevišķi izdalāmi un specifiski stiprināmi, uzturot vispārējā diskriminācijas aizlieguma diskursu.

(2) Veicot ieguldījumus IKT un e-pakalpojumu pieejamības uzlabošanā, nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem iedzīvotājiem, tai skaitā nelabvēlīgākā situācijā esošām personu grupām (personām ar invaliditāti, vecāka gada gājuma cilvēkiem, etnisko minoritāšu pārstāvjiem un citām sociālās atstumtības riskiem pakļautajām iedzīvotāju grupām) saņemt pakalpojumus un piedalīties sabiedrības politikajā, ekonomiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē (PL HP 2. mērķis). Šī mērķa sasniegšanas novērtēšanai noteikts atbilstošs HP VI rādītājs – “publisko pakalpojumu skaits, kur ir veikta informācijas pielāgošana specifisko lietotāju grupu (personām ar redzes, dzirdes un garīga rakstura traucējumiem) vajadzībām”. Šis rādītājs ir noteikts 24 projektos, galvenokārt 2.2.1.1. SAMP ietvaros (17 projekti, 82 pakalpojumi), kā arī 2.2.1.2., 3.4.2.3., 4.2.1.2., 5.1.1., 5.4.1.1., 5.5.1. SAMP projektu ietvaros. Projektos plānotā sasniedzamā vērtība šim rādītājam ir 95 pakalpojumi, taču KP VIS dati par šī rādītāja sasniegšanu nav pieejami, ņemot vērā, ka rādītājs var tikt sasniegts galvenokārt tikai pēc projekta noslēguma, proti līdz 2021. gadam. Mērķa sasniegšanai projektos tiek īstenotas specifiskas HP VI darbības, piemēram, *publiskās pārvaldes IKT platformu attīstības projektos* izstrādātie un pilnveidotie e-pakalpojumi un plānotās publiskās saskarnes tiks izstrādātas saskaņā ar WCAG vadlīnijās noteiktām rekomendācijām; izstrādāts mācību materiāls; informācijas sistēmas un e-pakalpojumi; izstrādāts runas sintēzes pakalpojums, nodrošināts pakalpojums - iespēja sazināties ar ārkārtas zvanu centru 112 ar speciāli cilvēkiem ar invaliditāti pielāgotiem IT risinājumiem u.c. SAM ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI, projektu

⁵ <https://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/patveruma-mekletaji.html>

⁶ <https://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/patveruma-mekletaji>

īstenošanā tiek piemērota proaktīvā pieeja, kas paredz, ka HP VI aspekti apzināti tiek integrēti projekta saturā un darbībās, kas rada labvēlīgus apstākļus sociālās atstumtības riskam pakļautām iedzīvotāju grupām, kaut arī projekts tieši nerisina to problēmas.

(3) Veicot ieguldījumus MVK konkurētspējas veicināšanā, sekmēt nepieciešamo apstākļu nodrošināšanu un vienlīdzīgas iespējas uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai visiem iedzīvotājiem, tai skaitā nelabvēlīgākā situācijā esošām iedzīvotāju grupām, kā arī nodrošināt kultūras un radošo industriju infrastruktūras pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem (PL HP 3. mērķis). Mērķa sasniegšanai noteikts atbilstošs HP VI rādītājs – “atbalstu saņēmušie komersanti (dalībnieki valdēs sievietes/vīrieši)”. Rādītāja vērtība ir iegūta HP VI pētījumā⁷. Lai novērtētu 3.1.2. un 3.2.1. SAM ietvaros īstenoto darbību rezultātu no HP VI perspektīvas, nosakot sieviešu un vīriešu īpatsvaru atbalstīto komersantu vidū, tika izmantoti dati no KP VIS par atbalstu saņēmušajiem komersantiem un uzņēmumu datu bāzes LURSOFT dati par šo uzņēmumu valdes dalībnieku dzimumu, kā arī uzņēmuma dibināšanas gadus, lai novērtētu jaunizveidoto uzņēmumu skaitu, kuru valdēs ir sievietes. Veiktie aprēķini atklāj, ka no visiem unikālajiem uzņēmumiem, kas saņēmuši atbalstu, 58,1% uzņēmumu valdēs ir sievietes (valdē ir vismaz viena sieviete). Savukārt, no atbalstu saņēmušiem unikālajiem uzņēmumiem (1586), jaundibināti (t.i., dibināti sākot no 2014. gada) ir 332 uzņēmumi. No tiem 33,4% (111) uzņēmumu valdēs ir sievietes. 3.1.2. un 3.2.1. SAM ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI. Projektos tiek piemērota distancētā pieeja HP VI īstenošanā, kas nozīmē, ka darbības, kas ir vērstas uz HP VI ievērošanu, nav projekta pamata darbības un tām tiek pievērsta sekundāra nozīme vai netiek pievērsta nemaz.

Attiecībā uz mērķi nodrošināt kultūras un radošo industriju infrastruktūras pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem un tam atbilstošo rādītāju – “objekti, kuros ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība - tika analizēti 5.5.1. un 5.6.1. SAM ietvaros sasniegtie HP VI rādītāji. Atbilstošais rādītājs ir noteikts 10 projektos, plānotā rādītāja sasniedzamā vērtība ir 24, taču, ņemot vērā, ka lielākā daļa projektu ir uzsākti 2018.gadā, sasniegtie rādītāji KP VIS nav ievadīti. *Nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma aizsardzības un attīstības projektos* īpaši tiek uzsvērti objektu pieejamības nozīmība, maksimāli nodrošinot cilvēkiem ar kustību, redzes, dzirdes un garīga rakstura traucējumiem, cilvēkiem ar maziem bērniem patstāvīgi pārvietoties. Minētie SAM ir ar netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI, un projektos ir piemērota proaktīva pieeja HP VI īstenošanā, kas paredz īstenot jēgpilnas darbības, maksimāli nodrošinot iespēju visiem sabiedrības locekļiem vienlīdzīgu piekļuvi kultūras mantojuma objektiem.

(4) Veicot ieguldījumus publisko ēku renovācijā, nodrošināt vides un informācijas pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem visās renovējamās publiskajām ēkās (PL HP 4.mērķis). Mērķa sasniegšanai ir noteikts atbilstošs rādītājs – “objekti, kuros ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība” - ir noteikts 1.1.1.4., 3.3.1., 4.2.1.2., 4.2.2., 5.1.1., 5.4.2.2., 5.6.2., 6.1.1., 6.1.2., 6.1.4.2., 6.3.1., 8.1.1., 8.1.2., 8.1.3., 8.1.4., 9.3.1.2., 9.3.2. SAM/SAMP, kopā 164 projektos. Rādītāja sasniedzamā vērtība ir 193, rādītāju sasniegtās vērtības projektos, kuru statuss ir “pabeigts” ir 26. KP VIS dati par šī rādītāja sasniegšanu nav pieejami visos projektos, jo dati tiks norādīti tikai pēc projekta noslēguma, proti līdz 2021.gadam. Mērķa sasniegšanai projektos tiek īstenotas specifiskas HP VI darbības, kas īpaši veicina vides un informācijas pieejamību personām ar kustību traucējumiem, redzes, dzirdes vai garīga rakstura traucējumiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un vecākiem ar bērniem. Piemēram, *uzņēmējdarbībai nozīmīgas infrastruktūras nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldībās* projektos paredzēts vietās, kur tiks izbūvēti velociņi, tie tiks atdalīti no gājēju plūsmas ar atšķirīgas krāsas bruģa segumu, tādējādi radot drošus pārvietošanās apstākļus gājējiem, velobraucējiem un cilvēkiem ar redzes traucējumiem; atsevišķos *ēku energoefektivitātes pasākumu veikšanas projektos* ēkās tiks ierīkotas automātiski veramas durvis un fiksējoši durvju mehānismi, nodrošināti marķējumi un piktogrammas, izbūvēti lifti un paplašinātas durvju ailes, tā lai personas ar invaliditāti var brīvi pārvietoties ēkā. *Drošības un vides prasību ievērošanu starptautiskajā lidostā „Rīga” projektā* tiks veidota reljefa virsmas būvēs, kontrastējošs krāsojums pie līmeņu un virsmu maiņas,

⁷ skat.2.atsauci

marķējumi un piktogrammas, aizsargmargas, automātiski veramas durvis ar fiksējošiem durvju mehānismiem, ergonomiski rokturi un aprīkojums, platformu izbūve riteņkrēslu lietotāju vajadzībām u.c.

2018.gadā LM uzdevumā nevalstisko organizāciju vides pieejamības eksperti sniedza konsultācijas par vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumiem ERAF un KF līdzfinansēto projektu īstenošanas vietās⁸. Veicot 60 dažādu objektu apsekojumus, eksperti secināja, ka gandrīz katrā no tiem atrodamas lielākas vai mazākas atkāpes no normas, vai arī pieejamības prasības ir ievērotas tikai formāli. Savukārt citos objektos ir atrodami kādi īpaši, veiksmīgi risinājumi, kas ievērojami uzlabo tieši šī objekta pieejamību⁹. No 28 objektiem, kuru būvniecība jau bija pabeigta, kā pilnībā pieejami cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti tika novērtēti 3 (5%) objekti, 14 (23%) objekti bija pieejami cilvēkiem ar kustību un redzes traucējumiem, 11 (17%) objekti bija daļēji pieejami. Tie ir projekti, kuros vides pieejamības prasības ievērotas tikai daļēji, vai arī tika veikti formāli pasākumi (piemēram, mobilā pacelēja iegāde, kas izmantojams tikai dažiem, noteiktas uzbūves riteņkrēsliem).

Veicot jaunu ēku izbūvi vai esošo ēku rekonstrukciju, jāņem vērā ne tikai būvnormatīvos noteiktās pieejamības prasības, bet ir jāpievērš lielāka uzmanība kompleksai pieejamības jautājumu risināšanai. Pārdomāta un proaktīva pieeja specifisku HP VI darbību veikšanai būvniecības projektos veicinātu tādas vides veidošanu, kas ir vienlīdzīgi pieejama visām iedzīvotāju grupām, tostarp ieguvēji būs gan personas ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēki, vecāki ar maziem bērniem, kā arī visa sabiedrība kopumā.

(5) Attīstot infrastruktūru Natura 2000 teritorijās, nodrošināt vides un pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem (PL HP 5.mērķis). Atbilstošs rādītājs – “objekti, kuros ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība” - ir noteikts 5.4.1.1. pasākuma “*Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija Natura 2000 teritorijās*” 13 projektos, plānotā rādītāja vērtība – 14, sasniegtā rādītāja vērtība – 4 objekti. Projektu ietvaros plānotās darbības vērstas uz dabas mantojuma saglabāšanu un ekoloģisko prasību ievērošanu Natura 2000 teritorijās. Projektu ietvaros tiek īstenoti pasākumi, lai nodrošinātu vides un informācijas pieejamību apmeklētājiem, tostarp cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti. Piemēram, veidojot tūrisma, dabas izziņas infrastruktūru, ir pielāgotas pastaigu laipas un skatu platformas, ierīkotas autostāvvietas cilvēkiem ar invaliditāti, informācija par dabas objektu izveidota taktīli un Braila rakstā u.c. Projektu īstenošanā piemērota proaktīvā pieeja HP VI īstenošanā, kas paredz, ka HP VI aspekti ir nozīmīgi, tie tiek īpaši uzsvērti un īstenoti projekta darbību līmenī. Kopumā šāda HP VI specifisko darbību iekļaušana projektos sekmē vienlīdzīgu attieksmi pret ikvienu neatkarīgi no vecuma, dzimuma vai veselības stāvokļa un sekmē pieejamas un cilvēkiem draudzīgas vides veidošanu valstī.

(6) Nodrošināt starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru sasniedzamību no apkārtējās teritorijas, nodrošinot sabiedriskā transporta pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem (PL HP 6. mērķis). Mērķim atbilstošs rādītājs – “sabiedriskā transporta vienību skaits, kur KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība” – ir noteikts 4.5.1.1., un 4.5.1.2. pasākumu 9 projektos, plānotā sasniedzamā rādītāja vērtība – 81 sabiedriskā transporta vienība. Lielākā daļa projektu ir uzsākti 2018.gadā, tāpēc par sasniegtajām HP rādītāju vērtībām informācija KP VIS būs pieejama pēc projektu noslēguma. Gan 4.5.1.1. pasākuma “*Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (sliežu transporta)*”, gan 4.5.1.2.pasākuma “*Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru*” projektu ietvaros ir paredzētas specifiskas HP VI darbības. Piemēram, transportlīdzekļos tiks nodrošināti vizuāli informācijas tablo, kur tiks sniegta informācija par pieturvietām cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem un pilsētas viesiem; projektu izstrādes procesa laikā notikušas konsultācijas apvienības «Apeirons» un Latvijas neredzīgo biedrības ekspertiem pieejamības jautājumos; tramvaja salona interjerā tiks izmantotas kontrastējošas krāsas marķējumi un marķējumi Braila rakstā u.c pielāgojumi. Jāatzīmē, ka vides un informācijas pieejamības nodrošināšana sabiedriskajā transportā ir paredzēta kā projektu atbalstāmā darbība

⁸Gala ziņojums par vides pieejamības ekspertu konsultācijām, pieejams šeit:

ERAF un KF projektu īstenošanas vietās http://sf.lm.gov.lv/f/files/vienlidzigas_iespejas_2014-2020/GALA_ZIN_pieejam_konsultacijas_16012018.pdf

⁹ Vides un informācijas pieejamība. Labās prakses piemēri ERAF un KF projektos, pieejams:

http://sf.lm.gov.lv/f/files/vienlidzigas_iespejas_2014-2020/Laba_prakse_sustento_16012019.pdf

MK noteikumos par 4.5.1.2. pasākuma īstenošanu¹⁰. Kopumā šāda HP VI specifisko darbību iekļaušana MK noteikumos projektos un projektos nodrošina, ka pieejamības jautājumiem ir nozīmīga vieta projekta īstenošanā, kas savukārt sekmē vienlīdzīgu attieksmi pret ikvienu neatkarīgi no veselības stāvokļa un tiek ņemtas vērā visu sabiedrības locekļu intereses. Pieejams sabiedriskais transports sniedz cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, vecākiem ar maziem bērniem patstāvību un pārvietošanās brīvību.

(7) DP ieviešanas rezultātā mazināt šķēršļus nodarbinātībai, sniedzot atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošām personām, lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un neatkarīgu dzīvi (PL HP 7.mērķis). DP īstenoto darbību rezultāti no HP VI perspektīvas, izriet no septiņiem dažādiem HP VI rādītājiem (detalizēti sk. 1.pielikumu). Kopējais par vienlīdzīgu iespēju aspektiem apmācīto personu skaits ir 70 819 personas, no tām 61% sieviešu un 39% vīriešu. Augstākās šī rādītāja vērtības ir 9.2.4. SAM, kas saistīts ar veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem. Līdz šim visos projektos, kuriem noteikts attiecīgais HP VI rādītājs, atbalstu saņēmuši 73 752 sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji, no tiem 60% sieviešu un 40% vīriešu. Arī šis rādītājs pamatā sasniegts 9.2.4. SAM ietvaros īstenojamās darbībās. Specifiskus pakalpojumus personām ar invaliditāti (darbavietu pielāgošana, ergoterapeita, surdotulka, asistenta pakalpojumi, specializētā transporta pakalpojumi) saņēmusi 2 971 persona, no tām 55% sievietes un 45% vīrieši. Visvairāk personu šādus pakalpojumus ir saņēmušas 7.2.1. SAM (nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātība un izglītība) un 9.1.1. SAM (nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanās darba tirgū) ietvaros īstenojamajos projektos. 9.1.2. SAM „Palielināt bijušo ieslodzīto integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” ietvaros summārais ieslodzīto un bijušo ieslodzīto skaits 2018. gada pirmajos trīs ceturkšņos, kuri saņēmuši resocializācijas pasākumus un atbalstu, ir 2699, no tiem 17% sieviešu un 83% vīriešu, kas kopumā atbilst sieviešu un vīriešu īpatsvaram ieslodzījuma vietās (aptuveni 14% sieviešu un 86% vīriešu).

Nozīmīgi rādītāji ir sasniegti nodarbinātības jomā saistībā ar pasākumiem vai atbalstošām darbībām, kas vērstas uz bezdarba samazināšanu (7.1.1., 7.2.1, 9.1.1., 9.1.4. SAM). Norādītajos četros SAM piedalījušās:

- **7 597 personas ar invaliditāti**, kas veido 10,94% no visiem attiecīgo SAM dalībniekiem. NVA reģistrētais personu ar invaliditāti īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā (31.12.2017.) bija 6,7%. Personu ar invaliditāti īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū pārsniedz personu ar invaliditāti īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā;

- **12 422 personas 54+ gadu vecumā**, kas veido 17,89% no visu dalībnieku skaita attiecīgajos SAM. NVA reģistrētais gados vecāku (54+) personu īpatsvars visu reģistrēto bezdarbnieku skaitā 31.12.2017. bija 25,56%. Gados vecāku (54+) personu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir mazāks par gados vecāku (54+) personu īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā.

- **39 811 sievietes**, kas veido 57,3% no kopējā dalībnieku skaita attiecīgajos SAM. NVA reģistrētais sieviešu īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā 31.12.2017. bija 55,3%. Sieviešu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir līdzvērtīgs sieviešu īpatsvaram reģistrēto bezdarbnieku skaitā.

- **22 653 etnisko minoritāšu pārstāvji**, t.sk. **317 romi**, kas veido 32,62% no kopējā dalībnieku skaita šajos SAM. NVA mājaslapā nav publiski pieejami dati par reģistrēto bezdarbnieku skaitu etniskajā griezumā par attiecīgo laika posmu, kas liedz novērtēt atbalstu saņēmušo etnisko minoritāšu īpatsvaru pret kopējo reģistrēto bezdarbnieku skaitu.

(8) Piekļuves uzlabošana izglītībai personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma personām, jauniešiem ar zemām pamatprasmēm, etnisko minoritāšu pārstāvjiem, kā arī dzimumu segregācijas mazināšana izglītības nozarē (PL HP 8.mērķis). Šī mērķa sasniegšanas novērtējumam izmantoti izvērtējumā¹¹ iegūtie dati par pieciem rādītājiem (detalizēti skat. 1.pielikumu), kas attiecas uz izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrāciju vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, atskaitīto izglītojamo skaitu no profesionālās izglītības iestādēm, atbalstu trūcīgiem un maznodrošinātiem izglītojamiem izglītības pieejamības veicināšanai un pilnveidoto vispārējās izglītības metodiku un mācību līdzekļu, t.sk. digitālo, kuros ir integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi (neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, etniskās piederības un citiem diskriminācijas veidiem) skaitu.

Iegūtie dati sniedz novērtējumu par integrēto izglītojamo ar speciālām vajadzībām skaitu vispārējās izglītības (5113 personas) un profesionālās izglītības (230 personas) iestādēs personu skaitu, kā arī atskaitītajiem

¹⁰ 2016. gada 20. decembra MK noteikumi Nr. 848 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru" 4.5.1.2. pasākuma "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (autobusi)" īstenošanas noteikumi"

¹¹ Skat.2.atsauci

izglītojamajiem - vispārējās izglītības programmās - 5.53%, profesionālās izglītības programmās - 19% (skat. 1.pielikumu). 8.3.4. SAM projekta Nr. 8.3.4.0/16/I/001 “*Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai*” projekta darbību rezultāti par pakalpojumiem PMP riska grupas izglītojamajiem (transporta, ēdināšana, mācību līdzekļi u.c.) ļauj novērtēt bērnu un jauniešu skaitu, kuri ir saņēmuši atbalstu izglītības pieejamībai – kopumā ne mazāk kā 957 izglītojamie.

Attiecībā uz rādītāja “pilnveidoto vispārējās izglītības metodiku un mācību līdzekļu skaits, kuros integrēti vienlīdzīgu iespēju jautājumi” sasniegtā vērtība ir 16, tomēr tā nesniedz izpratni par rādītāja rezultātu pēc būtības, jo lielākajā daļā projektu šie materiāli vēl ir izstrādes stadijā. Informācija par pilnveidoto vispārējās izglītības metodiku un mācību līdzekļu skaitu attiecas uz 8.3.1. SAM „*Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu*” 8.3.1.1. pasākumu „*Kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobācija un ieviešana*”. Izvērtējumā¹², balstoties uz konkrētu projektu analīzes rezultātiem, konstatēts, ka pieejas, kā integrēt vienlīdzīgu iespēju aspektus mācību un metodisko līdzekļu saturā ir atšķirīgas – daļā gadījumu tas tiek veikts pēc būtības, par ko liecina noteiktu tēmu iekļaušana saturā, daļā gadījumu tiek piemēroti vērtēšanas kritēriji, lai netiktu pārkāpts diskriminācijas aizliegums, daļā gadījumu tiešā veidā HP VI netiek integrēti, vienlaikus pamatojot to ar argumentu, ka mācību un metodisko līdzekļu saturs nav diskrimināciju veicinošs.

Informācija par tehniskās palīdzības SAM ietekmi uz HP VI īstenošanu

10.1.2. SAM “*Paaugstināt informētību par Kohēzijas politikas fondiem, sniedzot atbalstu informācijas un komunikācijas pasākumiem*”, 11.1.1. SAM “*Atbalstīt un pilnveidot Kohēzijas politikas fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību un kontroli*” un 12.1.1.SAM “*Uzlabot Kohēzijas politikas fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību, kontroli, revīziju un atbalstīt e-kohēziju*” ir ar netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI īstenošanu. Minēto SAM 2.kārtas projektos ir noteikts HP VI rādītājs - *projektu skaits, kuros ERAF/KF/ESF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta dzimumu līdztiesības, invaliditātes, vecuma un etniskās piederības principu ievērošana*. Rādītāja vērtība tiks uzskaitīta līdz projektu noslēgumam, t.i. 2021.gadam. projektos tiek īstenotas HP VI darbības, piemēram, projekta vadība, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja tas ir nepieciešams (projekts Nr.12.1.1.0/18/TP/001); Valsts kancelejas organizētajās apmācībās nepieciešamības gadījumā tiks nodrošināta tāda apmācību norises vieta, kas būtu pieejama visām ieinteresētajām personām, tostarp personām ar invaliditāti (projekts Nr.11.1.1.0/18/TP/007); darbinieku atlīdzības noteikšanā tiks ievēroti vienlīdzīgas attieksmes un iespēju principi, nepieļaujot diskrimināciju dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, invaliditātes un citu faktoru dēļ (projekti Nr.11.1.1.0/18/TP/005, 10.1.3.0/18/TP/005) u.c. Atsevišķos tehniskās palīdzības projektos, atkarībā no to specifikas, bija iespējams paredzēt specifiskas HP VI darbības kā, piemēram, projekta ietvaros tiks izveidota un uzturēta tīmekļa vietnes www.cfla.gov.lv ES fondu sadaļa, kurā ir pieejama teksta versija vājredzīgajiem (projekts Nr. 12.1.1.0/18/TP/002); projekta ietvaros tiks izstrādātas vadlīnijas par vides un informācijas pieejamību augstskolām un valsts pārvaldes iestādēm, konsultējoties ar personas ar invaliditāti intereses pārstāvošām NVO, kā arī tiks nodrošināti semināri par dzimumu līdztiesību, vides pieejamību un nediskrimināciju (projekts Nr.10.1.3.0/18/TP/010). Kopumā tehniskās palīdzības projektiem ir netieša pozitīva ietekme uz HP VI un tajos galvenokārt ir iekļautas vispārīgas HP VI darbības, kas vērstas uz nediskriminācijas principu ievērošanu, uzturot vispārējā diskriminācijas aizlieguma diskursu.

Kopsavilkums par darbībām, kuras ir veiktas saistībā ar horizontālo principu piemērošanu, lai nodrošinātu šo principu veicināšanu un uzraudzību dažādu veidu programmās

Lai nodrošinātu vienotu izpratni par HP VI īstenošanu un nediskriminācijas principu ievērošanu ES fondu ieviešanā, LM sniedz metodoloģisko atbalstu ESF, ERAF un KF vadībā un ieviešanā iesaistītajiem, tostarp izstrādā metodikas, skaidrojošus materiālus, vadlīnijas, īsteno seminārus u.c. pasākumus:

- izstrādāts Plāns pieejamas vides veidošanai Latvijā 2019.-2021. gadam¹³, kas ir sagatavots pēc LM iniciatīvas un ir pirmais vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurš paredz koordinētu pasākumu kopumu pieejamas vides un informācijas nodrošināšanai valstī. Plānā noteikti politikas mērķi, galvenie rīcības virzieni un rezultāti

¹² Skat.2.atsauci

¹³ Apstiprināts MK 12.03.2019., pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40462997&mode=mk&date=2019-03-12>

(labums, ko gūst sabiedrība), pasākumu rezultātā sasniedzamie rādītāji, kā arī par pasākumu īstenošanu atbildīgās institūcijas. Plāns ir izstrādāts atbilstoši ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam un ANO Personu ar invaliditāti tiesību komitejas 2017. gada rekomendācijām Latvijai pieejamības jomā. Plāns vienkopus strukturēti parāda sabiedrībai valsts virzību uz pieejamas vides nodrošināšanu un apņemšanos īstenot starptautiski uzņemtās saistības;

- nodrošinātas 60 vides pieejamības ekspertu konsultācijas ERAF un KF projektu īstenošanas vietās par vides un informācijas pasākumu pieejamības nodrošināšanu projektos¹⁴. Pasākums īstenots sadarbībā ar Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizāciju SUSTENTO. 32 konsultācijas tika sniegtas par projektu ietvaros izstrādātajiem būvprojektiem, savukārt 28 - par procesā esošiem vai jau pabeigtiem projektiem. Konsultāciju laikā projekts tika identificēti gan trūkumi attiecībā uz pieejamības risinājumiem, gan sniegti ieteikumi labākajam risinājumam. Tika identificēti 10 projekti, kas ir īpaši izceļami kā labās prakses piemēri¹⁵ – tajos bija īpaša uzmanība veltīta ne tikai būvniecības normu ievērošanai, bet arī īstenoti specifiski un pat inovatīvi risinājumi;

- izstrādātas vadlīnijas¹⁶, kas apkopo gan Latvijas normatīvajos aktos noteiktās prasības pieejamas vides izveidei cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām, gan dažādu valstu ekspertu izstrādātos ieteikumus un tās var kalpot kā palīgmateriāls arhitektiem, inženieriem, celtniekiem, būvdarbu vadītājiem, ēku īpašniekiem, politikas veidotājiem un īstenotājiem, un ikvienam, kam interesē jautājumi, kas saistīti ar pieejamas apkārtējās vides izveidi. Vadlīnijas ir izvietotas arī valsts un pašvaldību institūciju interneta vietnēs;

- organizēta konference¹⁷ “Iekļaujošs dizains 2018: domā, plāno, veido ikvienam”, kurā piedalījās eksperti no Latvijas un Ziemeļvalstīm - ES fondu finansējuma saņēmēji, politikas veidotāji, pētnieki, dizaineri, arhitekti, plānotāji, lietotāji un praktiķi - visi, kas interesējas par sasniegumiem un pielietojumiem iekļaujošā dizaina jomā, kas vērsti uz būvētās vides un IKT pieejamību ikvienam. Konferences diskusiju temats bija nākotnes iespējas iekļaujošam dizainam, pētniecībai un politikas veidošanai, iekļaujošā dizaina kā stratēģijas vērtība un attīstības iespējas;

- nodrošināti 16 semināri (2017.-2018., 555 dalībnieki) par HP VI īstenošanu dažādu nozaru speciālistiem – politikas veidotājiem, būvniecības speciālistiem, izglītības jomas pārstāvjiem, valsts iestāžu auditoriem u.c. Semināri tika organizēti sadarbībā ar Pašvaldību savienību, EM, IZM, FM, Invalīdu un viņu draugu apvienību “Apeirons”;

- izstrādātas Vadlīnijas vides un informācijas pieejamības nodrošināšanai Latvijas simtgadei veltītajos pasākumos. LM aicināja pasākumu organizatorus nodrošināt pasākumu pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti ne tikai kā skatītājiem, bet arī nodrošinot līdzdalības iespējas. Tostarp organizatori tika aicināti iesaistīt pasākumos arī bērnus, kas mācās speciālajās izglītības iestādēs, sociālās aprūpes institūcijās dzīvojošos bērnus un pieaugušos, vecāka gadagājuma cilvēkus, kā arī dienas centru apmeklētājus un ģimenes ar bērniem, tādējādi veicinot sociālo iekļaušanu un vienlīdzīgas iespējas;

Pārskata periodā LM nodrošināja dalību Eiropas Lauksaimniecības Fonda lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda ietvaros uzraudzības komiteju darbā, sniedzot atzinumus par uzraudzības komitejās un rakstiskajās procedūrās izskatāmajiem materiāliem, tostarp piedalījās pasākuma sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam pasākuma “Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (sabiedrības virzīta vietējā attīstība)” īstenošanu pamatojošo dokumentu izstrādē un projektu pieteikumu vērtēšanā, skatot tos no sociālās un vienlīdzīgu iespēju horizontālās politikas aspekta.

¹⁴ Gala ziņojums par vides pieejamības ekspertu konsultācijām ERAF un KF projektu īstenošanas vietās, pieejams:

http://sf.lm.gov.lv/f/files/vienlidzigas_iespejas_2014-2020/GALA_ZIN_pieejam_konsultacijas_16012018.pdf

¹⁵ Vides un informācijas pieejamība. Labās prakses piemēri ERAF un KF projektos, pieejams:

http://sf.lm.gov.lv/f/files/vienlidzigas_iespejas_2014-2020/Laba_prakse_sustento_16012019.pdf

¹⁶ Vides pieejamības vadlīnijas publiskām būvēm un telpām un publiskajai ārtelpai, pieejams:

http://sf.lm.gov.lv/f/files/vienlidzigas_iespejas_2014-2020/pieejamiba_12042018_LM_vadlinijas.pdf

¹⁷ Informācija un konferences secinājumi pieejami:

http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=81201

Darbības, kas veiktas, lai veicinātu vīriešu un sieviešu līdztiesību un nodrošinātu dzimumu līdztiesības principa integrēšanu darbības programmā un darbībās

Dzimumu līdztiesības veicināšana ir integrēta kā horizontāls princips visu attiecināmo DP pasākumu īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā, nosakot atbilstošus projektu iesnieguma vērtēšanas kritērijus, lai novērtētu projekta ietekmi uz dzimumu līdztiesību. Šajā ES fondu plānošanas periodā darbības, kas būtu tiešā veidā vērstas uz dzimumu līdztiesības veicināšanu un darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespēju nodrošināšanu, DP ir iekļautas ierobežotā apjomā (galvenokārt tikai 9.1.4.4.SAMP), dzimumu līdztiesības veicināšana un integrētā pieeja galvenokārt tiek īstenota valsts rīcībpolitiku un citu finanšu instrumentu ietvarā.

Lai īstenotu efektīvu un pārdomātu valsts politiku sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanai, 2018. gada 4.jūlijā MK apstiprināja Plānu sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanai 2018.-2020. gadam (turpmāk – Plāns). Plānā ir noteikti pasākumi, kas vērsti uz to, lai tiesību aktos nostiprinātos līdztiesības principus pēc iespējas īstenotu praksē. Piemēram, veicinot vīriešu iesaisti bērnu aprūpes un ģimenes pienākumu veikšanā, apzinot būtiskākos sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirības cēloņus atsevišķās nozarēs. Virkne pasākumu vērsti uz vispusīgas izpratnes par sieviešu un vīriešu līdztiesības pamatprincipiem veicināšanu izglītības, darba un ekonomikas politikā.

DP ietvaros 2017. un 2018.gadā izglītības jomā tika turpināta pasākumu īstenošana, kas ilgtermiņā ietekmēs sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu izglītībā. Lai nodrošinātu STEM jomas attīstību un izglītojamo, t.sk., meiteņu intereses un kompetences stiprināšanu STEM jomās, 8.1.2. SAM ietvaros pilnveidota pedagogu kompetence un veikti ieguldījumi infrastruktūras attīstībā un materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanā (8.3.1. SAM). Lai mazinātu dzimumu segregāciju izglītībā un vēlāk darba tirgū, tiek īstenoti pasākumi karjeras atbalstam vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs 8.3.5. SAM ietvaros. Karjeras konsultantu vai citu speciālistu vadītās nodarbībās tiek uzsvērtas vienādas iespējas darba tirgū, izglītojamiem māca atpazīt dzimumu segregācijas un nevienlīdzības pazīmes sabiedrībā - valdošos dzimumu stereotipus par profesijām, darba samaksas atšķirībām starp sievietēm un vīriešiem. Izmantojot dažādas metodes, karjeras konsultanti ļauj skolēniem iejusties dažādu profesiju pārstāvju lomās, māca apzināt dzīvē un karjerā nepieciešamos resursus, kā arī veicina lēmumu un izvēļu izdarīšanu, kas netiek balstīta uz personas dzimumu.

DP 9.1.4.4. pasākuma "Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)" ietvaros 2018.gadā īstenots izmēģinājuma projekts, lai pilnveidotu nacionālās politikas novērtēšanas instrumentus un vērstu uzmanību uz budžeta veidošanas ietekmi uz sieviešu un vīriešu situācijas izmaiņām. Izmēģinājuma projektā secināts, ka, lai veiktu budžeta analīzi no dzimumu līdztiesības aspekta, bieži vien trūkst kvalitatīvu datu dzimumu griezumā. Pētnieki rekomendē uzlabot datu vākšanas un apkopošanas statistikas sistēmu, iekļaujot dzimumu līdztiesības aspektu visos iespējamajos datu vākšanas līmeņos, kā arī pilnveidot publiskās pārvaldes speciālistu un sabiedrības izpratni par dzimuma aspekta ietekmes analīzes nozīmi gan valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu efektīvākai izmantošanai, gan dzimumu līdztiesības veicināšanai. Kā pirmais solis, pētījuma rekomendāciju ieviešanai praksē, tika veikti grozījumi MK instrukcijā par valsts budžeta analīzi. Turpmāk ministrijām un citām valsts iestādēm ikgadējā pārskatā par valsts budžeta rezultātīvo rādītāju izpildi būs jānorāda arī informācija dalījumā pēc dzimuma. Šāda informācija būs jānorāda par tiem rezultātīvajiem rādītājiem, kuru izpilde ir mērāma personu skaitā, ja iestāžu iekšējā uzskaitē šāda informācija ir pieejama.

9.2.1.4.SAMP, 8.3.4. un 8.4.1.SAM kā ieteicamās darbības darba un ģimenes dzīves saskaņošanas nodrošināšanai tika iekļauti bērnu pieskatīšanas pasākumi, kas pasākumu mērķa grupām – gan sievietēm, gan vīriešiem, ļautu izmantot pakalpojumus vai iesaistīties aktivitātēs. Analizējot īstenotās projektu aktivitātes, redzams, ka šādi pasākumi nav piedāvāti

Ar ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma "PROGRESS" līdzfinansējumu 2017.un 2018.gadā tika turpināts īstenot projektu "Elastīga bērnu uzraudzības pakalpojuma nodrošināšana darbiniekiem, kas strādā nestandarta darba laiku", nodrošinot bērnu uzraudzības pakalpojumu darbiniekiem, kas strādā nestandarta darba laiku. Projekta noslēgumā izveidota tiešsaistes platforma www.darbsungimene.lv, kurā apkopoti ne vien projekta laikā gūtie novērojumi un projekta rezultāti, bet arī vispusīga informācija par darba un ģimenes līdzsvaru veicinošām iniciatīvām un labās prakses piemēriem un informatīvi materiāli darba devējiem, darbiniekiem un pašvaldībām.

Informācija par problēmām un riskiem ES fondu ieviešanā un ierosinājumi nepieciešamajai rīcībai nākamajā pārskata periodā

N.p.k.	SAM (nosaukums, numurs), projekts vai horizontāla problēma, ja nepieciešams	Konstatētā problēma	Par horizontālo principu koordināciju atbildīgās institūcijas rīcība, ierosinātā rīcība vai vēlamo rezultāts, ja ieteikums attiecas uz kādu citu iestādi	Atbildīgais	Termiņš / starptermiņš	Komentārs
1.	ESF SAM ar tiešu un netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI	Nav pietiekama informācija par projekta ietvaros paredzēto atbalstu sociālās atstumtības riskam pakļautajām mērķa grupām, kā arī informācijas pasniegšanas veids nav pieejams visiem.	Projektos, kuros plānots iesaistīt noteiktas mērķa grupas (piemēram, personas ar invaliditāti), turpmāk izvirzīt konkrētus darbību rādītājus (piemēram, informācija par projektu FS mājaslapā pieejama vieglā valodā, arī audio ierakstu formātā, informāciju var uztvert personas ar dažāda veida funkcionāliem traucējumiem, t.sk. redzes un dzirdes; informācija, ka projekta dalībniekiem ir pieejams mentora atbalsts vai konsultācijas, bērnu pieskatīšanas pakalpojums, asistents un tml.).	LM	2020.g.1. cet.	Problēma risināma sadarbībā ar CFLA un AI
2.	ESF SAM ar tiešu un netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI	Nav iespējams novērtēt, vai specifiskas HP VI darbības vispār tiek īstenotas projektā vai tomēr tām ir tikai formāls raksturs. Plānotajām darbībām, kas veicina HP VI ievērošanu, tikai daļēji ir piesaistīti HP VI rādītāji.	LM kā atbildīgā institūcija par HP VI, katrā no DP SAM ir sniegusi ieteikumus par ieteicamajām darbībām un sasniedzamajiem rādītājiem, kā arī FS var norādīt projektam atbilstošas HP VI darbības. Lai nodrošinātu HP VI principu īstenošanu praksē un pārliecinātos, vai īstenošanās darbības ir sniegušas pozitīvu efektu uz mērķa grupu stāvokli, nepieciešams, lai FS sniedz atskaiti par praksē īstenotajām HP VI darbībām. Paredzēt, ka FS 1.MP par iepriekšējo gadu sniedz komentāru par faktiski īstenotajām HP VI darbībām, ja tās neizriet no HP VI rādītājiem.	LM	2020.g.1. cet.	Problēma risināma sadarbībā ar VI, CFLA un AI
3.	Horizontāla problēma	Novērojama sašaurināta izpratne par HP VI tikai kā atsevišķu vispārīgu tehnisku principu ievērošana. Projektu īstenošanai pietrūkst padziļinātas izpratnes par HP VI daudzveidību un horizontālo izpausmi specifiskās darbībās dažādās nozarēs, īpaši pasākumu saturā.	Turpināt nodrošināt izglītojošo un informatīvo atbalstu par HP VI būtību un izpausmēm, īpašu uzmanību pievēršot vienlīdzīgu iespēju principu integrēšanai visa veida darbību saturā. Pilnveidot ES fondu AI (nozaru ministriju) un LM sadarbību informācijas apmaiņā par informatīvo pasākumu organizēšanu gan projektu plānošanas, gan īstenošanas posmā, tādējādi radot iespēju integrēt LM pārstāvju līdzdalību citu ES fondu AI, ja attiecināms, un SI rīkotajos semināros ES fondu vadībā un projektu īstenošanā iesaistītajām mērķa grupām, īpaši reģionālajos informatīvajos pasākumos.	LM	2021.g.	Problēma risināma sadarbībā ar CFLA un AI